

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v právnej veci navrhovateľa **Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava**, so sídlom Primaciálne námestie č. 1, Bratislava, IČO: 00 603 481, proti odporkyni **A. J.**, bývajúcej v B., zastúpenej advokátskou kanceláriou A., so sídlom v B., **o vypratanie ubytovacej bunky**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 22 C 63/2009, o dovolaní odporkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 15. novembra 2011 sp. zn. 5 Co 107/2011

t a k t o :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 15. novembra 2011 sp. zn. 5 Co 107/2011 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava I rozsudkom z 19. novembra 2010 č.k. 22 C 63/2009-94 zamietol návrh navrhovateľa, ktorým sa domáhal voči odporkyni vypratania a odovzdania ubytovacej bunky č. X., nachádzajúcej sa v ubytovni P.. Úspešnej odporkyni nepriznal náhradu trov konania. V odôvodnení rozhodnutia prvostupňový súd uviedol, že medzi účastníkmi existuje záväzkovoprávny vzťah vyplývajúci im zo zmluvy o ubytovaní uzavretý na dobu neurčitú, pričom v konaní nebolo preukázané, že by záväzok navrhovateľa niektorým zo zákonných spôsobov zanikol. V prejednávanej veci bola spornou otázka charakteru ubytovacieho priestoru, otázka doby, na ktorú bola zmluva uzavretá a otázka vzťahu navrhovateľa k predmetnej zmluve o ubytovaní. Prvostupňový súd pri posúdení charakteru ubytovacieho priestoru vychádzal z rozhodnutia Obvodného úradu životného prostredia Bratislava I č. O. z 12. augusta 1993, ktorým bolo povolené užívanie stavby trvalej ubytovne, a z ktorého vyplýva, že stavba pozostáva okrem ďalších priestorov aj z ubytovacích buniek. Súd mal za preukázané, že nejde o bytový dom s bytmi a teda na daný právny vzťah nemožno aplikovať ustanovenia týkajúce sa bytov a nájmu bytov. Pri posudzovaní doby, na ktorú bola zmluva o ubytovaní uzavretá, súd vychádzal z toho, že povinnosť odporkyne odovzdať

a vypratať ubytovacia bunku bola viazaná na pracovnoprávny pomer objednávateľa k ubytovateľovi. Takýto pomer medzi účastníkmi zmluvy však po prevode majetku neexistoval a preto ustanovením čl. I bod 2 zmluvy nemohli byť zmluvné strany viazané, nakoľko sa stal neúčinným. Súd preto z uvedeného vyvodil záver, že zmluva je medzi účastníkmi uzatvorená na dobu neurčitú. Posúdením predloženého privatizačného projektu, rozhodnutia ministra výstavby a verejných prác SR o zrušení štátneho podniku P., záväzného stanoviska primátora Hlavného mesta SR Bratislavy, zápisnice o odovzdaní a prevzatí vecí zahrnutých do časti privatizovaného majetku a zmluvy o prevode privatizovaného majetku súd dospel k záveru, že navrhovateľ vstúpil do zmluvných vzťahov na strane štátneho podniku P., a teda aj do práv a záväzkov vyplývajúcich mu zo zmluvy o ubytovaní. O trovách konania súd rozhodol podľa ustanovenia § 142 ods. 1 O.s.p., odporkyňi náhradu trov konania nepriznal, pretože si ich náhradu neuplatnila.

Na odvolanie navrhovateľa Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 15. novembra 2011 sp. zn. 5 Co 107/2011 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že návrhu navrhovateľa vyhovel a zaviazal odporkyňu vypratať a protokolárne odovzdať navrhovateľovi ubytovacia bunku č. X. nachádzajúcu sa v ubytovni P. do troch dní. Odporkyňu zaviazal zaplatiť navrhovateľovi náhradu trov konania vo výške 99,50 € do troch dní. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd uviedol, že účelom zmluvy o ubytovaní bolo poskytnúť odporkyňi prechodné ubytovanie v zariadení na to určenom a v prípade týchto zmlúv ide vždy o prechodné ubytovanie, preto zákon nepripúšťa, aby bola uzavretá na dobu neurčitú. V zmysle ustanovenia § 754 a nasl. OZ zmluva o ubytovaní rieši do určitej miery vzťahy podobné vzťahom vznikajúcim pri nájme bytu, základný rozdiel však spočíva v skutočnosti, že pri ubytovacích službách nejde o uspokojovanie potrieb trvalého bývania, ale iba o poskytovanie prechodného ubytovania na dohodnutý čas alebo na čas vyplývajúci z účelu ubytovania. Ak teda odporkyňa uzavrela s právnym predchodcom navrhovateľa zmluvu o ubytovaní s dojednanou dobou na neurčitý čas, ide o právny úkon, ktorý svojím obsahom či účelom odporuje zákonu, a ktorého predmetom je nemožné plnenie, čo spôsobuje absolútnu neplatnosť tohto právneho úkonu (§ 39 a § 37 ods. 2 Občianskeho zákonníka). O trovách konania súd rozhodol podľa ustanovenia § 142 ods. 1 O.s.p. v návaznosti na ustanovenie § 224 ods. 2 O.s.p. a úspešnému navrhovateľovi priznal náhradu trov za zaplatený súdny poplatok.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie odporkyňa, prípustnosť ktorého odôvodňovala ustanovením § 238 ods. 1 O.s.p. a ustanovením § 237 písm. f/ O.s.p.

a dôvodnosť ustanovením § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., teda že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci a ustanovením § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p., teda že v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p. Mala za to, že odvolací súd si nielen že nespĺnil svoju povinnosť v zmysle § 213 ods. 2 O.s.p., ale dokonca výslovne v zápisnici z pojednávania uviedol, že je „nad rámec potreby tohto dokazovania zisťovanie názoru odporkyne na platnosť či neplatnosť zmluvy o ubytovaní“, pretože odporkyňa považuje danú zmluvu za zmluvu o nájme. Tento postup súdu považuje za odňatie možnosti odporkyni konať pred súdom, pretože súd mal v zmysle § 213 ods. 2 O.s.p. vyzvať odporkyňu na vyjadrenie sa k možnosti aplikácie § 39 OZ na zmluvu o ubytovaní. Ďalej má odporkyňa za to, že odvolací súd mal skúmať potom, ako dospel k záveru, že nemožno platne uzavrieť zmluvu o ubytovaní na dobu neurčitú, či z vykonaného dokazovania nevyplýva, že medzi navrhovateľom a odporkyňou vznikol iný zmluvný vzťah, nakoľko prijímanie mesačných platieb úhrad za ubytovanie navrhovateľom, ako aj prenechanie ubytovacej bunky zo strany navrhovateľa odporkyni do užívania je nepochybným dôkazom toho, že medzi navrhovateľom a odporkyňou existoval zmluvný vzťah – zmluva uzavretá ústnou formou. Podľa názoru odporkyne je ústna zmluva medzi navrhovateľom a odporkyňou nepochybne nájomnou zmluvou uzavretou na dobu neurčitú, pričom je na ňu potrebné aplikovať ustanovenia § 677 ods. 1, § 717 ods. 1 a § 718 OZ.

Navrhovateľ vo svojom vyjadrení navrhol dovolanie odporkyne zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorá je zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie odporkyne je dôvodné.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok

nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j., či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom, či súdom nesprávne obsadeným). S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p., dovolací súd kládol dôraz na skúmanie tej vady, ktorej existenciu dovolateľka v dovolaní namietala (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky : 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tejto skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O taký prípad v prejednávanej veci ide.

S účinnosťou od 15. októbra 2008 Občiansky súdny poriadok (zákon č. 384/2008 Z.z.) v ustanovení § 213 ods. 2 O.s.p. ustanovuje, že ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité, a je pre rozhodnutie vo veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

Úmyslom zákonodarcu ako to vyplýva priamo z dôvodovej správy k zákonu č. 384/2008 Z.z., bolo týmto ustanovením v praxi zabrániť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí. Uvádza sa v nej, že účastník tak bude mať možnosť vyjadriť sa k niektorej aplikácii doposiaľ nepoužitého ustanovenia, resp. inštitútu na zistený skutkový stav. Ustanovenie posilňuje právo na spravodlivý proces tým, že účastník bude môcť až po samotné rozhodnutie argumentovať a predvídať možné rozhodnutie súdu.

Výzva odvolacieho súdu je plnením osobitného dôvodu tzv. manuálnej povinnosti opravného súdu. Podstatou tejto poučovacej povinnosti je zabrániť odňatiu možnosti konať pred odvolacím súdom a teda zabezpečiť riadny prístup k spravodlivému procesu aj po podaní odvolania. Ustanovenie právneho predpisu je pre vec rozhodujúce vtedy, keď odvolací súd mieni toto ustanovenie urobiť právnym základom pre rozhodnutie vo veci samej.

V ustanovení § 213 ods. 2 O.s.p. je predpísaný postup odvolacieho súdu ak sa domnieva, že nárok, ktorý je predmetom konania, treba posúdiť podľa iného zákona, ako ho posúdil súd prvého stupňa, alebo síce podľa toho istého zákona, ako ho posúdil súd prvého stupňa, ale podľa iného paragrafu. Súčasne musí byť splnená aj druhá zákonná podmienka, že je toto iné zákonné ustanovenie rozhodujúce pre rozhodnutie veci. Ak sú súčasne splnené obidve zákonné podmienky, je odvolací súd povinný vyzvať účastníkov, aby sa vyjadrili k niektorej aplikácii tohto iného zákonného ustanovenia.

V prejednávanej veci súd prvého stupňa posúdil zmluvu o ubytovaní podľa § 754 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka uzavretú medzi odporkyňou a P., š.p. ako platnú. Odvolací súd na rozdiel od súdu prvého stupňa vo svojom rozhodnutí posúdil zmluvu o ubytovaní medzi odporkyňou a P., š.p. za absolútne neplatnú z dôvodu, že v zmysle ustanovení § 37 a § 39 OZ ide o právny úkon, ktorý svojím obsahom či účelom odporuje zákonu, a ktorého predmetom je nemožné plnenie. Z dovolaním napadnutého rozsudku vyplýva, že odvolací súd považoval predmetné ustanovenia v otázke platnosti zmluvy za rozhodujúce pre rozhodnutie vo veci. V súlade s ustanovením § 213 ods. 2 O.s.p. mal preto vyzvať účastníkov konania, aby sa k ich možnému použitiu vyjadrili. Zo spisu ale

nevyplýva, že odvolací súd takto postupoval a odporkyni nevytvoril procesnú možnosť vyjadriť sa k aplikácii predmetných zákonných ustanovení. Dokonca ako to vyplýva zo zápisnice z pojednávania pred odvolacím súdom z 15. novembra 2011 (č.l. 121) „súd konštatuje, že vzhľadom na posudzovanie zmluvy z 23.6.1995 odporkyňou ako zmluvy o nájme, resp. blížiacej sa nájomnej zmluvy, je nad rámec potreby tohto konania zisťovanie názoru odporkyne na platnosť či neplatnosť zmluvy o ubytovaní“. Procesný postup v dôsledku toho vykazuje vady konania v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p.

Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. septembra 2013

JUDr. Martin Vladik, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová